

YTTRANDE

2021-02-01

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet

s.sof@regeringskansliet

dnr. S 2020/06592

Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)

Riksorganisationen GAPF – Glöm aldrig Pela och Fadime - har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och lämnar följande yttrande.

GAPF:s remissvar fokuserar på att få bästa möjliga lagstiftning för att ge stöd och skydd för barn och vuxna som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Det är vårt kompetensområde och vi har stor kunskap kring hedersrelaterat våld och förtryck och mekanismerna bakom hederskultur. Forskaren Astrid Schlytter uppskattar att det finns 240 000 unga i Sverige som lever med HRV. Som inte har tillgång till sina mänskliga fri- och rättigheter och som inte får det stöd, den hjälp och det skydd de har rätt till. **Det krävs särskilda kunskapar och särskilda metoder för att arbeta med barn och vuxna som är utsatta för HRV.** Att det i stor utsträckning saknas i socialtjänsten idag är ett stort problem för de som är utsatta för HRV.

I ett pressmeddelande från regeringen den 21 januari 2021 säger justitie- och migrationsminister Morgan Johansson: "Vi kan aldrig acceptera att människor utsätts för våld och förtryck i hederns namn. Det är ett allvarligt samhällsproblem som kränker och begränsar främst flickors och unga kvinnors, men även unga mäns och unga hbtq-personers, grundläggande fri- och rättigheter." statsminister Stefan Löfven skriver på sitt Instagram den 21 januari 2021 om hedersförtrycket: "Detta förtryck ska krossas. Därför kamrater, förväntar jag mig det av er. I varje landsting. I varje kommun. I varje skola. I varje läge. Se det. Hata det. Befria dessa unga!"

GAPF anser inte att denna utredning leder till det statsrådet och statsministern uttrycker. Vi anser att det är djupt olyckligt att utredningen inte tar hänsyn till de särskilda omständigheter som finns för alla dessa barn och vuxna som är utsatta för HRV.

Avsnitt 6 – En mer enhetlig begreppsanvändning

6.2.2 Insatser

GAPF instämmer i utredningens förslag att begreppet *familj* tas bort och att insatser som ges enligt socialtjänstlagen ska enbart fokuseras och beviljas till en individ och inte familj. Det är särskilt viktigt då vi upplever att socialtjänsten, in sina utredningar och insatser, främst fokuserar på familjen som enhet och inte den enskilda individen som ju utsätts av just familjen. GAPF vill därför framföra att insatser som ges enligt socialtjänstlagen **alltid ska utgå från individens behov av stöd, hjälp och skydd**. Att begreppet familj tas bort kan ha en positiv inverkan för barn och ungdomar som utsätts för HRV. Vi hoppas att det kan öka möjligheten att de möts utifrån sitt eget behov av stöd och hjälp, inte utifrån familjens behov och intresse.

Avsnitt 8 – Lagens inriktning på vissa grupper

Angående lagens inriktning på vissa grupper konstaterar utredningen att det finns ett behov av att särskilt synliggöra våld i nära relation, särskilt mäns våld mot kvinnor, samt personer som utsätts för hedersvåld och förtryck. GAPF ser positivt på att dessa särskilt utsatta grupper lyfts fram.

Hedersrelaterat våld och förtryck

I utredningens åttonde kapitel behandlas lagens inriktning på vissa grupper. GAPF anser att hedersrelaterat våld och förtryck bör ingå som ett eget avsnitt. Hedersrelaterat våld och förtryck omfattar både flickor/kvinnor och pojkar/män. Hedersrelaterat våld har särskild lagstiftning i brottsbalken avseende barn- och tvångsaktenskap och könsstympning. Sedan 1 juli 2020 finns också lagen om utreseförbud som gäller socialnämnden. Under avsnittet om hedersrelaterat förtryck och våld görs en beskrivning av begreppet hedersrelaterat våld men utredningen varken föreslår eller nämner hur stödet och skyddet till individer som är eller riskera att utsättas för hedersvåld ska stärkas och utvecklas. GAPF understryker vikten av att tydliggöra ansvaret för socialnämnden beträffande stöd och hjälp till den som utsätts för hedersvåld.

Hedersrelaterat förtryck och våld behöver synliggöras särskilt.

Paralleller kan dras till *SOU 2020:57 – ett särskilt hedersbrott* där utredningen föreslår att ett eget hedersbrott ska införas. Detta trots att det är möjligt att döma för den typen av gärningar med befintlig lagstiftning samt att det redan finns en straffskärpningsgrund som talar om att om motivet är heder så ger det grund för en strängare påföljd. Bedömningen som utredarna gör är att det utöver detta finns behov av en särskild lagstiftning gällande hedersbrott. Den utredning som detta remissvar avser anser att brottsbalken och socialtjänstlagen bör ha samma beskrivning av hedersrelaterat våld. Detta förslag stöds av GAPF, men vi anser också, enligt motiveringen ovan, **att hedersrelaterat våld behöver synliggöras som ett eget avsnitt i den föreslagna lagstiftningen**. Att hedersrelaterat våld nämns i löpande text i utredningen är inte tillräckligt, anser vi. Inte heller att våld i nära relation nämns mer utförligt då det inte är möjligt att hantera ärenden gällande hedersrelaterat våld på samma sätt som ärenden gällande våld i nära relation.

8.3.4, Våld eller andra övergrepp av närstående

Omformulering i 5 kap. 11 § socialtjänstlagen

Könsneutral formulering

GAPF instämmer i bedömningen att våld och andra övergrepp av närstående ser ut på olika sätt samt att bestämmelsen i 5 kap. 11 § socialtjänsten bör omformuleras så att den är könsneutral. GAPF instämmer med att män och kvinnor, flickor och pojkar som utsätts för brott kan vara i behov av stöd och hjälp från socialtjänsten. Förslaget om att bestämmelsen ska beakta *personer* som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp från närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation är därför positivt. Det innebär inte ett osynliggörande av mäns våld mot kvinnor, då detta lyfts fram särskilt i den omformuleringen av bestämmelsen.

8.3.4, Hedersrelaterat våld och förtryck

Ändring av formulering "våld och övergrepp" till "våld och förtryck"

Ändringen från formuleringen "våld och andra övergrepp" till "våld och förtryck" är en förbättring som välkomnas av GAPF eftersom "förtryck" förtydligar just sådant kontrollerande handlande som annars riskerar att förbises om utgångspunkten för bedömningen istället är "övergrepp". Detta ställer dock stora krav på kompetens gällande hedersvåld och förtryck för att den som möter den utsatte ska kunna förstå den utsattes behov av stöd och hjälp och därmed kunna sätta in adekvata insatser.

GAPF ser vidare positivt på att utredningen även har valt att använda samma beskrivning av heder som anges i förarbetena till den förslagna 29 kap. 2 § 10 BrB. GAPF instämmer i att det viktigt att socialtjänstlagen och brottsbalken har samma beskrivning av hedersrelaterad brottslighet. Det bidrar till en mer enhetlig definition av vad som anses vara hedersrelaterat våld och förtryck inom rättssystemet och socialtjänstens arbete.

Avsnitt 12 - Uppföljning

12.1.2 Systematiskt uppföljning och individuell uppföljning

Utredningen föreslår att socialtjänsten ska ges möjlighet att följa upp individer under längre tid än vad som är möjligt idag. Detta är en viktig och värdefull åtgärd då en sådan ändring skulle möjliggöra stöd under längre tid och bidra till att stärka det långsiktiga stödet. Personer utsatta för hedersrelaterat våld behöver ofta bryta upp från hela sin omgivning och det innebär att behov av stöd kan behövas under lång tid. Att bygga upp ett nytt liv är inget som någon ska behöva klara på egen hand. Att uppföljning görs under längre tid än idag skulle innebära att nya behov av stöd skulle kunna uppmärksammas i ett tidigt skede.

Avsnitt 14 – Kunskapsbaserad socialtjänst

14.2.2 Kunskapsbehov

GAPF instämmer i utredningens beskrivning gällande att det saknas vetenskaplig kunskap om utredning- och bedömningsmetoder samt insatser som är mest lämpade för olika målgrupper. GAPF vill särskilt betona att ovannämnda brister drabbar målgruppen utsatta för hedersrelaterat förtryck och våld. Hedersrelaterat förtryck och våld är ett jämförelsevis nytt problem i Sverige och socialtjänsten saknar därför specifika metoder för förhandsbedömningar, utredningar och behandlingar i hedersärenden. GAPF vill framföra vikten av att utredningen/regeringen ålägger

myndigheter som har i uppdrag att ta fram metoder och rekommendationer till socialtjänsten specifikt främjar utvecklingen av metoder för hanteringen av hedersärenden.

Vidare anser GAPF att det är viktigt att riktlinjer och utvecklingen av metoder ska bygga på befintlig forskning som finns om hedersvåld såväl nationellt som internationellt. Riktlinjer och metoder för att arbeta med hedersutsatta kan inte utgå ifrån intersektionalitet eller ett normkritiskt perspektiv. Ett intersektionellt perspektiv blir problematiskt eftersom det grundar sig på tillhörighet till en viss grupp utifrån etnicitet, hudfärg, kön, religion eller kultur. Det leder till ett fokus på en bestämd identitet som tillskrivs en grupp och inte på individen. Ett sådant perspektiv riskerar att osynliggöra utsattheten hos den enskilda individen och dennes behov av skydd och stöd.

GAPF har genom åren uppmärksammat att kunskaperna om hedersvåld hos socialtjänsten runt om i landet är ojämna och vi kan se att det ibland finns ett motstånd att lära sig mer om HRV: Mot bakgrund av det vill vi understryka vikten av att alla som arbetar inom socialtjänsten ska ha grundläggande kunskaper om hedersvåld och dess mekanismer.

Samhällets ambition är att förebygga och bekämpa hedersrelaterat förtryck och våld samtidigt finns det tjänstemän och myndighetspersoner inom socialtjänsten vilka själva praktiserar hedersnormer. De ger inte det stöd och den hjälp till utsatta som de har ätt att få. Vi anser att detta är mycket allvarligt då myndighetspersoner ska följa statens ställningstagande och den lagstiftning som finns.

14.3 Utveckling av kunskapsbaserad socialtjänst behöver stärkas

14.3.1 Krav på vetenskap och beprövad erfarenhet

Utredningen föreslår att det behövs en fortsatt utveckling av kunskapsbaserad socialtjänst. Utredningen föreslår också att socialtjänsten ska bygga sin verksamhet på bästa tillgängliga kunskap. GAPF delar utredningens bedömning men vill framföra att det finns en tendens hos socialtjänsten att inte vilja lära sig om hedersvåld.

Socialtjänstens arbete med hedersvåld har beskrivits i en rapport från Högskolan i Dalarna, i rapporten framgår bland annat att det finns stora kunskapsbrister om hedersvåld och det bidrar till att det är svårt att skapa rutiner, handlingsplaner och en kontinuitet i arbetet mot hedersvåld. I den ovannämnda rapporten framförs också att undervisningen om HRV är bristfällig i universitets- och högskoleutbildningar vilket leder till svårigheter för yrkespraktiken. Mot bakgrund av detta vill GAPF framföra att det finns svårigheter för socialtjänsten att arbeta kunskapsbaserade särskilt som utredningen inte specificerar vad som menas med bästa tillgängliga kunskap. Vidare anser vi att det långsiktiga stödet och skydd behöver ses över, då vår erfarenhet är att det finns stora brister när det gäller att skydda hedersutsatta.

Avsnitt 17 – Insatser utan behovsprövning

17.3.3 Vilka insatser ska kunna tillhandahållas

GAPF instämmer i utredningens förslag om de insatser som inte ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning kvarstår. Vi menar att insatser utan behovsprövning är svåra att följa upp och därför bör inte insatser ges utan en individuell behovsprövning. GAPF ställer sig dock kritiskt till utredningens förslag att placering på skyddade boende ska kunna ges utan en föregående individuell behovsprövning. För dem som är utsatta för hedersvåld kan en sådan insats, utan behovsprövning, bidra till att hot som finns mot den utsatte inte kommer till myndigheternas kännedom.

Avsnitt 19 – Förtydligt barnrättsperspektiv

Gällande socialnämndens arbete med placerade barn tydliggörs vikten av att barnet möjliggörs ha kontakt med föräldrar och syskon. GAPF är kritiskt till att utredningen under detta avsnitt inte tar hänsyn till att för barn som är placerade på grund av en hedersproblematik kan en sådan kontakt med föräldrar och eller syskon utgöra en stor fara.

Vi anser att det är avgörande att ansvarig socialnämnd har kunskap om HRV, detta mot bakgrund av att just kontakt med familj och släkt ofta är förenade med stora risker för den utsatte. Som nämnts ovan finns det risk för att socialtjänsten inte hanterar frågan på detta sätt om inte kunskap om hedersrelaterat våld finns.

Detsamma gäller när socialnämnder placerar barn och ungdomar utsatta för hedersrelaterat våld i familjehem som har samma ursprung (hemland, kultur etc) som den utsatta. Intentionen är ofta att den unge ska få tillgång till sin kultur, hemspråk eller annat och att detta ska medföra känslor av trygghet. Med kunskap om hedersrelaterat våld bör dock andra aspekter vägas in vilket kan medföra att en placering i ett sådant familjehem kan ses som direkt olämplig. Dels för att familjehemmet kan vara bärare av hedersnormer, dels för att risken för att hittas ofta är högre. Kunskap om hedersrelaterat våld innebär alltså att fler aspekter måste vägas in vid en samlad bedömning.

När det gäller placeringar i HVB-hem som tar emot personer utsatta för hedersrelaterat våld efterfrågar vi ett särskilt kunskapskrav om hedersrelaterat våld i dessa verksamheter. Denna fråga ligger utanför detta utredningsuppdrag men är trots det av stor vikt att belysa då det i sig stärker kravet på att socialnämnden innehar kompetens om hedersrelaterat våld. Idag är det möjligt att en person utsatt för hedersrelaterat våld placeras på ett HVB-hem utan särskild kompetens om hedersrelaterat våld, vilket utgör en stor risk mot personens säkerhet, och i värsta fall liv. Personal inom socialtjänsten med kompetens om hedersrelaterat våld kan undersöka HVB-hemmets lämplighet och konstatera om korrekt kompetens finns eller ej. Saknas kompetensen inom socialtjänsten finns det risk att placeringen genomförs trots att HVB-hemmet inte uppfyller individens behov, eller kan garantera den unges säkerhet.

19.2 Barnets bästa

Utredningen är tydlig med vikten av det barnrättsliga perspektivet och lägger stort fokus vid barnets bästa. GAPF är positivt inställd till tydliggörandet då det ökar möjligheterna för varje enskilt barn att bli hörd och få insatser som är anpassade efter dennes behov. Det är dock av största vikt att socialtjänsten har adekvat kompetens gällande hedersvåld och förtryck för att dels kunna möta det utsatta barnet, dels kunna göra en adekvat bedömning av vilka insatser som är nödvändiga.

19.4. Rätt att framföra sina åsikter

Barns rätt att framföra sina åsikter

Principen om barnets bästa blir aldrig starkare än socialtjänstens kunskap kring vad barn i olika situationer behöver. Även om det är av vikt att barnet får möjlighet att framföra sina åsikter så måste handläggaren vara medveten om att barnet kan starkt påverkas av rädsla relaterat till hedervåld och förtryck. Det finns därför en uppenbar risk att barnet inte uttrycker vad denne faktiskt känner gällande exempelvis situationen i hemmet vid ett första möte. Det kan vara nödvändigt med kontinuerlig uppföljning med ett barn som befinner sig i en hederskontext för att denne ska våga berätta om sin tillvaro. Av denna anledning vill GAPF särskilt poängtera vikten av att barnets bästa inte endast tolkas som barnets rätt till självbestämmande, utan att man i varje fall även beaktar relevant vetenskap och beprövad erfarenhet på området. Det kan vara särskilt relevant gällande barn som är i de åldrarna där självbestämmandet tillmätts ett högt värde. Detta ska dock inte ses som en inskränkning av barnets rätt att framföra sina åsikter eller barnets rätt till självbestämmande, utan snarare som ett förstärkande av barnets möjlighet att de facto kunna uttrycka vad denne känner.

19.4.1. Om barnet inte vill framföra sina åsikter ska detta respekteras

Upphävandet i 11 kap. 10 § socialtjänsten

I avsnitt 19.4.1 kommer utredningen fram till att bestämmelsen "om barnet inte framför sina åsikter, ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt" i 11 kap. 10 § SoL ska upphävas. GAPF instämmer i att barnets val att inte framföra sina åsikter ska respekteras, däremot vill vi inte ta bort bestämmelsen utan istället omformulera den. Genom att ta bort den kvarstår endast bestämmelser om hur barns åsikter ska hanteras i övrigt. Det framstår som mer lämpligt att föra in i lagtext att barnets val att inte yttra sig ska respekteras för att det klart ska framgå i lag att barnet har rätt att välja om denne vill yttra sig eller inte. Det framhålls av utredningen att denna förändring inte innebär en begränsning av utredningsskyldigheten. Det kan dock finnas ett behov av att särskilt poängtera detta i lagtext för att inte riskera att vissa utredningsåtgärder inte vidtas om barnet väljer att inte yttra sig. Barn som är utsatta för HRV är ofta rädda för att framföra sina åsikter, om de avviker från familjens/slakten. För dem är det särskilt viktigt att socialtjänsten inte avstår från utredningsåtgärder för att de inte vågar uttala sig.

19.5.1 Samtal med barn utan vårdnadshavarnas samtycke

I avsnittet om samtal med barn föreslår utredningen att det i socialtjänstlagen ska införas en möjlighet för socialnämnden att tala med ett barn utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande även inför ett beslut om en utredning ska inledas eller inte. GAPF är positiv till utredningens förslag mot bakgrund av att det finns många barn och unga som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck som inte vågar berätta om sin utsatthet av rädsla för att

föräldrarna ska informeras. Den föreslagna ändringen skulle innebära dels att man minskar trösklarna för ett barn att våga berätta och ha samtal med socialtjänsten, dels ett skydd för de utsatta. Det är dock av vikt att påtala att det krävs kunskap hos ansvarig socialnämnd för att tillämpa en sådan möjlighet. Erfarenhet av möten med många utsatta visar tydligt att det inte är ovanligt att bristande kompetens om hedersrelaterat våld och liten erfarenhet av att arbeta med målgruppen gör att möjligheter att agera annorlunda i ärenden med hedersutsatta inte används. Istället hanteras ärenden enligt samma rutiner som andra ärenden vilket många gånger innebär en direkt fara för de utsatta.

19.5.2. Utökad möjlighet för socialtjänsten att samtala med barn utan vårdnadshavarens samtycke

I avsnitt 19.5.2. framkommer i utredningen att socialtjänsten ska få utökade möjligheter att samtala med barn, utan att inhämta samtycke från vårdnadshavare. GAPF ser det som positivt eftersom det ökar möjligheterna att ge stöd och hjälp till barn vars vårdnadshavare inte verkar för barnets bästa. Det bör även i detta sammanhang framhållas att hedersvåld och förtryck bör utgöra ett sådant särskilt skäl som påverkar bedömningen om när vårdnadshavaren bör underrättas om att barnet har hörts.

Adekvat kompetensutveckling inom socialtjänstens arbete

På ett flertal ställen i remissen framhålls att en förutsättning för att regleringen kring socialtjänsten ska ge god effekt är att de som arbetar inom socialtjänsten besitter adekvat kompetens. GAPF instämmer i detta påstående och vill därmed särskilt förtydliga vikten av att anställda inom socialtjänsten samt de utförare som kommunen väljer att anlita erhåller kontinuerlig kompetensutveckling gällande hedersvåld och förtryck. Utan förståelse för den struktur och sociala kontext som hedersvåld och förtryck innebär blir det näst intill omöjligt att bemöta och vägleda barnet utifrån dennes individuella förutsättningar. Adekvat kompetens hos anställda inom socialtjänsten är en förutsättning för att personer utsatta för HRV ska få rätt stöd och hjälp.

19.7.2 och 19.7.3 Betydelsen av kontakt med föräldrar och syskon

Socialtjänstens arbete är starkt präglad av ett inkluderande förhållningssätt till biologiska föräldrar och som i många fall kan skydda det placerade barnet påtalar utredningen. GAPF är dock kritiska till att det läggs allt för mycket fokus på föräldrar eftersom detta riskerar i praktiken att barn som utsätts för hedersrelaterat våld försummas och att deras rätt till skydd från hedersrelaterat våld domineras av ett familjeperspektiv. Samarbete med föräldrar/vårdnadshavare tas upp i en rapport från Göteborgs stad, (Amandakommissionen, 2020). I rapporten framkommer att föräldrarnas vilja och intresse ges större betydelse än barns rätt till en uppväxt utan hedersrelaterade förtryck och våld. Rapporten visar på stora brister hos socialtjänstens handläggning i ärenden gällande barn som utsätts för hedersvåld av sina föräldrar. **GAPF är kritisk till att utredningen trots vetenskap om att det kan vara förenat med livsfara för barn som lever i en hederskontext att ha kontakt med sina föräldrar helt väljer att helt bortse från dessa risker.**

GAPF delar inte utredningens bedömning att ett inkluderande förhållningssätt till biologiska föräldrar gynnar placerade barn utan vill understryka att detta förhållningssätt bidrar till att barn som utsätts för hedersvåld lämnas ensamma i sin utsatthet och att deras berättelse om våld och kränkningar inte tas på allvar och att det enskilda barnet istället riskerar lämnas utan skydd. Det är

problematiskt att utredningen väljer att lägga stor betydelse på kontakt med föräldrar särskilt som staten har en ambition att skydda barn från hedersrelaterat våld.

Samarbete och medling med vårdnadshavare och familj har även belysts i en annan studie från Kvinnors Nätverk/Linnamottagningen, rapporten visar att kontakt med familjen utgör en fara för den som är utsatt för hedersvåld och det finns inga som helst belägg att detta skulle gynna barn eller den som är placerad.

19.7.4 Placerade barn ska ges möjlighet till kontakt med föräldrar

GAPF avstyrker utredningens förslag att barn ska ges möjlighet till kontakt med föräldrar eftersom den inte anses vara tillräckligt analyserad och beaktar inte målgruppen barn utsatta för hedersvåld. Utredningen hänvisar till barnkonventionens artikel 9.3 att konventionsstaterna ska respektera rätten för det barn som är skilt från sina föräldrar att regelbundet upprätthålla kontakt med sina föräldrar. GAPF är kritiskt till att utredningen varken problematisera eller belyser att barnkonventionen är svensk lag som har en ambition att skydda barn från våld och övergrepp utan här ges enbart en positiv bild av kontakt mellan barn och föräldrar. Barn som har blivit utsatta för hedersvåld av sina föräldrar bör ges företräde till skydd och stöd från socialnämnden och deras rätt att leva ett liv fritt från hedersrelaterat förtryck och våld ska vara vägledande i en eventuell kontakt med föräldrar. Resonemangen som framförs i utredningen riskerar att bidra till att barn som utsätts för hedersvåld lämnas utan skydd och att förtroendet för rättsstaten urholkas.

Utredningens förslag att kontakt med föräldrarna inte skulle innebära att barn utsätts för påtryckningar är för oss obegriplig eftersom barn som blir placerade på grund av hedersvåld visar på motsatsen. Hedersutsatta barn som är placerade utsätts för påtryckningar i kontakt med föräldrar eller syskon och det förekommer att de tvingas/pressas ta tillbaka berättelser om våld och kränkningar de har varit utsatt för. ***Att utredningen inte tar hänsyn till vilka starka påtryckningar ett barn som lever i en hederskontext kan utsättas för är mycket olyckligt och bekräftar att just den målgruppen glöms och försummas av samhällets olika aktörer.***

Vidare framförs i utredningen att enligt dagens praxis finns mycket positivt med att placerade barn har kontakt med sina föräldrar, GAPF vill återigen betona vikten av att denna praxis inte gynnar målgruppen barn utsatta för hedersvåld eftersom kontakt med föräldrar för barn som har blivit placerade på grund av hedersvåld ökar risken att de återigen hamnar hos familjen och lämnas i en miljö där våldet fortsätter. Först ska barnet få skydd sedan kan man överväga kontakt med föräldrar, förutsatt att det inte innebär en fara för barnet.

Dessutom framför utredningen att "oenighet mellan socialtjänsten och vårdnadshavare om kontakten med barn kan ligga till grund för att en placering enligt socialtjänstlagen inte kan genomföras". Allvarligt att detta inte analyserats närmare i utredningen. Om en sådan situationen som beskrivs ovan uppstår så behöver utredningen analysera vilka konsekvenser detta kan få för det enskilda barnet, att den lämnas utan insatser helt, att en placering som egentligen anses vara nödvändigt uteblir på grund av föräldrarnas makt så bör det i så fall belysas närmare vilka konsekvenser det kan få för det enskilda barnet. Problematiskt att beskrivningen ovan lämnas utan konsekvensanalys ur ett barnrättsperspektiv.

Avsnitt 22 - Ansvarsfördelning

22.1 Ansvarsfördelning mellan kommuner

Ändring av huvudregeln i 2 a kap. samt 11 kap. 4 § socialtjänstlagen

Av utredningen framkommer att ändringen av huvudregeln inte innebär en inskränkning i vistelsekommunens ansvar. En förtydligad ansvarsfördelning ger bättre förutsättningar för socialtjänsten att utföra ett effektivt arbete med enskilda som är i behov av insatser.

GAPF instämmer i bedömningen att det är av stor vikt att den enskilde är garanterad omedelbar hjälp, oavsett vilken kommun som denne befinner sig i. I utredningen framgår även att vistelsekommunen ansvarar för akuta situationer som uppstår för den enskilde, men även för andra insatser, om det inte står klart att en annan kommun är ansvarig. Eftersom vistelsekommunens ansvar kvarstår i bestämmelsen så torde det inte innebära en risk för att den enskilde går miste om stöd på grund av en tillfällig vistelse i en kommun.

Till följd av att huvudregeln i 2 a kap. ändras föreslår utredningen att det inte är vistelsekommunen som är ansvarig att avsluta utredningen i 11 kap. 4 § *socialtjänstlagen*. Istället anges att det är kommunen som påbörjat en utredning som också avslutar den. Även detta är ett förtydligande av ansvarsordningen som torde förbättra förutsättningarna för ett effektivt arbete med insatser för enskilda.

En situation som GAPF möter är fall när unga vuxna har blivit bortförda av olika skäl och försöker återvända hem till Sverige. En frågeställning som uppstår är vilken kommun som ska ha ansvaret vid ett återvändande för det fall då den enskilde har varit bosatt i Sverige och exempelvis söker bistånd för att komma hem efter ett bortförande. GAPF anser att det bör klargöras i utredningen att det är den kommun där den enskilde har sin starkaste anknytning eller den kommun där den enskilde tidigare varit bosatt som ska vara ansvarig för den enskilde.

Problem som likväl kvarstår är att kommuners kompetens inom hedersvåld och förtryck varierar i stor utsträckning. Kommuners kompetensutveckling gällande hedersvåld och förtryck måste höjas, då det stöd som målgrupperna erbjuds inte kan bero på vilken kommun som är ansvarig för dem. Det är viktigt att personal som arbetar med unga och utsatta i övrigt utbildas gällande hedersrelaterade våldets uttryck, så att samtliga kommuner arbetar på ett jämlikt och kunskapsbaserat sätt.

Anders Leckne
Vice ordförande, GAPF